

HERTOG
POST®

's-Hertogenbossche Filatelistenvereniging

VAN DIETEN

POSTZEGELVEILINGEN BV

Sinds 1886

- Elk voor- en najaar organiseren wij een veiling met een kwaliteitsaanbod betere zegels en series, goede verzamelingen en complete nalatenschappen.
- Voor deze veilingen vragen wij doorlopend goed materiaal!
- Als Register makelaar-taxateurs verzorgen wij expertises voor verzekering en successie.

Als service bieden wij:

- De veilingcatalogus op onze website met zoekfunctie,
- De mogelijkheid om live online te bieden tijdens de veiling

Van Dieten Postzegelveilingen bv
www.vandieten.nl

Roermond, Bakkerstraat 22, 6041 JR, Nederland
T: +31 (0)475 - 563 500 • F: +31(0)475 330 829
Den Haag, Parkstraat 20 (gebouw Parkhage),
2514 JK, Nederland
T:+31(0)70 365 3817 , info@vandieten.nl

info@vandieten.nl • www.vandieten.nl

's-Hertogenbosch Visstraat - Kruisstraat anno 1860

HERTOGPOST - 's-Hertogenbosch

Instuif / Ruilbeurzen

elke eerste zaterdagmorgen van de maand
(behalve in augustus)

- 3 januari 2026
- 7 februari 2026
- 7 maart 2026
- 4 april 2026
- 2 mei 2026
- 6 juni 2026
- 4 juli 2026
- 5 september 2026
- 3 oktober 2026
- 7 november 2026
- 5 december 2026

Ledenbijeenkomsten

elke vierde donderdagavond van de maand
(behalve in de maand juli en december)

- 22 januari 2026
- 26 februari 2026
- 26 maart 2026
- 23 april 2026
- 28 mei 2026
- 25 juni 2026
- 27 augustus 2026
- 24 september 2026
- 22 oktober 2026
- 26 november 2026
- 17 december 2026

's-Hertogenbossche Filatelistenvereniging

Alle bijeenkomsten vinden plaats in Sociaal Cultureel Centrum de Helftheuvel
Helftheuvelpassage 115, 5224 AC te 's-Hertogenbosch.

Voor meer informatie: www.hertogpost.nl

Afbeelding aan de voorzijde is beschikbaar gesteld door Antiquariaat Dat Narrenschipp uit Middelburg.

Brabantse postzegel- en muntenveiling

Wij houden voor u maandelijks een online veiling met hierin opgenomen, diverse betere en zeer goede nummers van Nederland, Overzeese Rijksdelen en buitenland.

Tevens hebben we steeds een ruime sortering in goede verzamelingen wereld en restpartijen in dozen, kistjes, etc.

Ook U kunt op onze maandelijkse veiling meebieden!

Kijk voor meer informatie op onze website.

Kerver 10
5521 DB Eersel
Tel: 0497-512057
Fax: 0497-516605
info@bpvveiling.nl
www.bpvveiling.nl

HERTOGPOST JUNI 2026

Maandblad van de 's-Hertogenbossche Filatelistenvereniging

38^e jaargang nummer 6

Geachte leden,

Hierbij nodigen wij u uit voor de ledenavond op donderdag 25 juni a.s. in zaal 1 van sociaal cultureel centrum 'De Helftheuvel', Helftheuvelpassage 115, 5224 AC te 's-Hertogenbosch. Aanvang 20.00 uur.

Agenda ledenavond 25 juni 2026

1. Opening, verslag 28 mei j.l., ingekomen stukken en mededelingen
2. 'Het vijfjarenplan van de D.D.R.', lezing door Frans van de Laar (zie pag. 4)
3. Verkoop
4. Rondvraag
5. Sluiting

In deze Hertogpost o.m.:

- ❖ Pander
- ❖ 'Ongeldige' frankeringen' (10)
- ❖ Laagvliegers als een eigen vorm van kleinkunst
- ❖ Plaatsbepaling en navigatie op zee
- ❖ Het Oeteldonks Aauw Archief

Na de komende ledenavond van 25 juni en de instuif van 4 juli gaat de vereniging een kleine twee maanden in de ruststand. Op donderdag 27 augustus hopen we elkaar weer te ontmoeten bij de Wilde Veiling.

U heeft dus alle gelegenheid uit uw oude voorraden een en ander bijeen te scharrelen wat u dan voor een mooi prijsje kwijt zou willen.

Hoe dan ook: een stralende zomer wensen wij u toe!

VERSLAG VAN DE LEDENAVOND VAN 28 MEI 2026

1. Opening, verslag 23 april jl., ingekomen stukken en mededelingen

De vergadering wordt – door een haperende microfoon – iets na 20:00u geopend. De voorzitter heet de aanwezige leden van harte welkom, in het bijzonder Adam van der Linden die vanavond de lezing zal geven. Afgemeld voor deze avond hebben zich mevrouw M. van den Berg en de heren M. van den Berg, L. van Beurden, L. Gerritsen, R. Kok, T. Nabbe, T. Vriens en J. Zwartepoorte. Er zijn geen ingekomen stukken.

Het verslag van de ALV van 23 april wordt – en onder dankzegging aan waarnemend secretaris H. Asbreuk - ongewijzigd goedgekeurd.

Bestuurslid en veilingmeester C. Pulles meldt dat de vereniging terecht door een verenigingslid op de vingers getikt is over onjuiste toepassing van het veilingreglement:

Een kavel was toegewezen aan een bieder vanuit de zaal. Diens bod was even hoog als een eerder uitgebracht schriftelijk maximum bod, waarna het kavel – ten onrechte - was toewezen aan de zaalbieder. De regel uit het veilingreglement luidt echter: *Bij gelijke biedingen, gaat de eerst binnengekomen schriftelijke bieding altijd voor, dus ook voor een bieding vanuit de zaal.*

Als in de toekomst zich dus weer de situatie voordoet dat bij olopende biedingen een mondelinge bieding op hetzelfde bedrag uitkomt als een eerder gegeven schriftelijk (maximum)bod, zal de veilingmeester melden dat het gelijkkluidend schriftelijk bod vóórgaat (tenzij de mondelinge bieder een nog hoger bod uitbrengt).

Tevens nodigt C. Pulles de leden nogmaals uit tot het (tijdig) aanleveren van poststukken voor de poststukkenveiling van 22 oktober a.s..

**'s-Hertogenbossche Filatelistenvereniging opgericht 8 oktober 1930
Inschrijving Kamer van Koophandel Oost-Brabant, nummer 40216509**

**Secretaris Han de Bruin, De Woerd 1, 5397 AL Lith
E-mail: secretaris@hertogpost.nl**

**Redacteur Hertogpost Huber van Werkhoven: tel. 073 – 613 24 38
E-mail: redactie@hertogpost.nl**

**ING rek.nr. NL76 INGB 0001 0779 71
t. n. v. 's-Hertogenbossche Filatelistenvereniging
de jaarcontributie bedraagt in 2026 binnen Nederland € 50,-**

**Nieuwtjesdienst E-mail: nieuwtjesdienst@hertogpost.nl
Commissie Nalatenschappen E-mail: veiling@hertogpost.nl
Bibliotheclaris E-mail: bibliotheek@hertogpost.nl
Website: www.hertogpost.nl E-mail: info@hertogpost.nl**

**Copyright: © 2026 Maandblad Hertogpost
Zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van auteur en uitgever
mogen geen artikelen en afbeeldingen worden overgenomen.**

2. Lezing 'Afgewallen en verwijderde postzegels' door Adam van der Linden

Adam toonde een aantal poststukken uit zijn collectie, waarvan zegels bewust verwijderd waren (omdat er kleine mededelingen onder de zegels geschreven waren) en van poststukken waarbij postzegels onderweg waren afgevallen of verwijderd. Het ontbreken van de postzegel werd in een aantal gevallen zelfs met aparte

stempels en/of plakkertjes op het poststuk vermeld. Het verwijderen van zegels achteraf gebeurde soms ook bewust om (ter correctie van overfranking) overtreding van de naoorlogse deviezenbepaling na te leven. Een bijzonder voorbeeld tenslotte, betrof twee gelijklopende, op naam gestelde Duits post-afhaalbewijzen, waarbij van het eerste exemplaar na de afloop van de Tweede Wereldoorlog de (Hitler-) postzegel verwijderd was. Een vervangend tweede post-afhaalbewijs was aangemaakt. Maar omdat er direct na de oorlog ook nog geen postzegels beschikbaar waren, werd op dat vervangend bewijs geen postzegel geplakt, maar de tekst *Gebühr bezahlt* toegevoegd. Het is af en toe flink napluizen welke zegel weggevallen is.

Adam liet aan het slot van de lezing enkele gecompliceerde zoekplaatjes zien, waar hij nog niet aan toe gekomen was. Adam bleek dus zelfs in staat om over postzegels die er niet waren, een boeiend verhaal te kunnen vertellen!

Veiling

Na een korte pauze van vijf minuten werden door veilingmeester C. Pulles in een tijdsbestek van drie kwartier de 150 kavels doorlopen. Er werd - ondanks de iets lagere ledenopkomst - op veel kavels geboden. Voor de jaaruitgaven Nederland 1985-1992 was geen enkele belangstelling, maar de andere betere Nederlandse kavels verkochten goed.

3. Rondvraag

Van de rondvraag werd geen gebruik gemaakt.

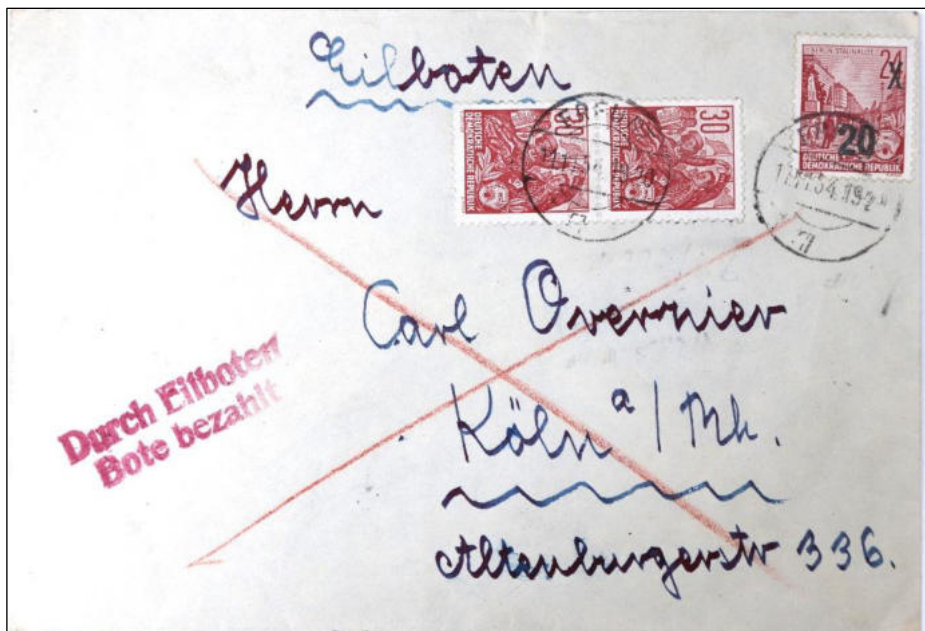
4. Sluiting

De vergadering werd om 21:25u afgesloten.

Han de Bruin, secretaris

HET VIJFJARENPLAN VAN DE D.D.R.

Bij de lezing op 25 juni door Frans van de Laar

Als introductie een envelop met een drietal postzegels. Deze is verstuurd als Expressebrief (stempel links en rood kruis met potlood), afgestempeld 'ERFURT/m / 11.11.54. 19-20' en verzonden naar een adres in de Bondsrepubliek Duitsland (Keulen). Gebruikt zijn een opdrukzegel met glanzende opdruk van 20 pfennig (de oorspronkelijke zegel is van de uitgifte van 28 december 1953). Verder twee zegels van 30 pfennig, uitgegeven vanaf 21 november 1953 op zgn. 'gestrichenes papier'. Tot 1 juli 1971 werd de BRD als 'binnenland' beschouwd en binnenlandse expresse zendingen kostten 60 pfennig. Maar voor een brief tot 20 gram moest vanaf 1 oktober 1954 tevens 35 pfennig geplakt worden. Er ontbreken dus 15 pfennig....

Verder: hieronder een blokje van vier zegels met het stempel 'SCHWERIN (MECKL.)' en een zegel met een kwart stempel waarbij geen determinatie mogelijk is. Op de velranden een bedrukking met in sierlijke letters 'WERTLOS'. De Michel catalogi duidt deze zegels aan met 'ND', 'Neudruck' of 'Nachdruck'. De stempels zijn in een tweede gang door de drukpersen op de zegels geplaatst! Hier is geen sprake van echt gelopen zegels, officieel

uitgegeven vanaf 22 januari 1955 (uitgifte IV). Het blokje is een 'Nachdruck'-uitgifte van 1957 met een stempeldatum uit 1956.

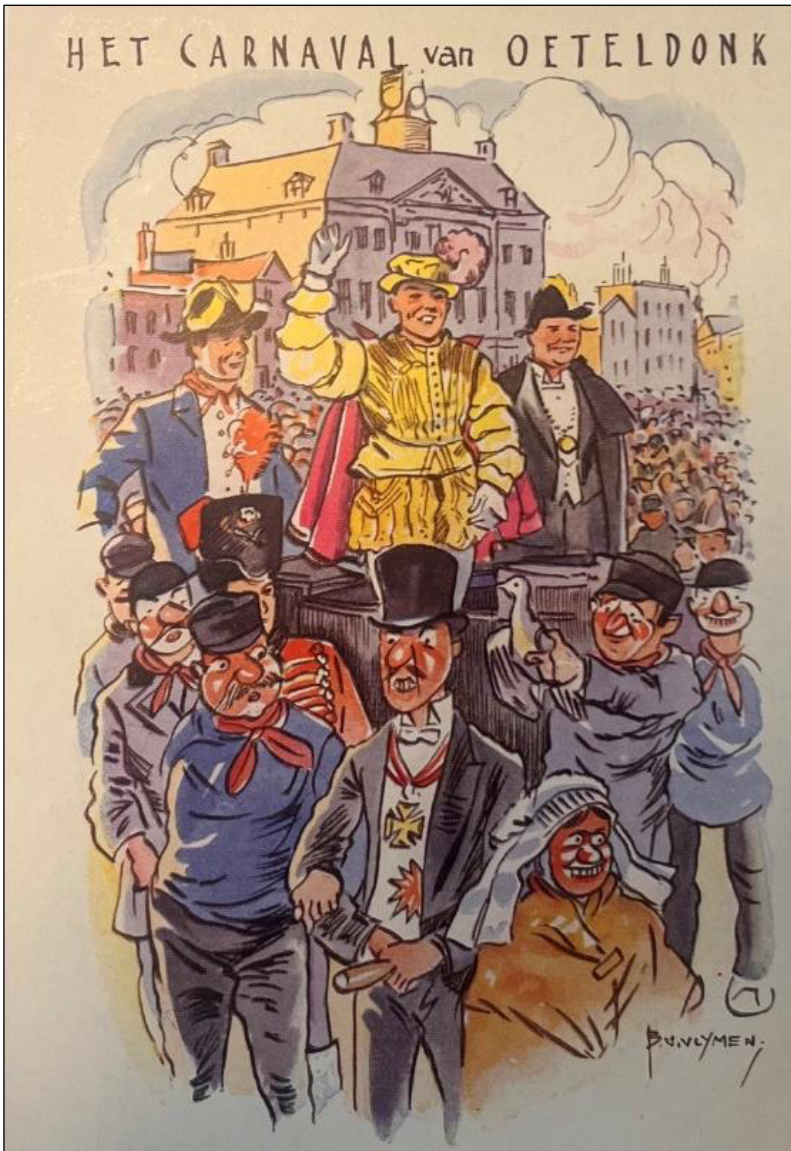
Er is veel te vertellen over deze uitgiften van het Vijfjarenplan. Tijdens de bijeenkomst van 25 juni kunt u daar informatie over vergaren.

-o-o-o-

MEDEDELINGEN VAN HET SECRETARIAAT

De **volgende ledenavond** van de vereniging is op donderdag 27 augustus a.s. om 20 uur in scc De Helftheuvel. Zaal 1 is om 19 uur open. Op het programma: een Wilde Veiling.

De **volgende postzegelinstituif/ruilbeurs** is op zaterdag 4 juli a.s. van 9.00 tot 12.30 uur in scc De Helftheuvel. U kunt niet-verkochte kavels van vorige verkopenen alsnog kopen. En er is tevens aanbod van postzegels, poststukken en prentbriefkaarten.

„Nederlandsche Volksvreugde“, geteekend door Bernard van Vlijmen, naar volkskundige aanwijzingen van D. J. van der Ven. (De serie bestaat uit 12 kaarten).

No. 12.

Prentbriefkaart bewaard in het Oeteldonks Aauw Archief, verstuurd in 1947.

HET OETELDONKS AAUW ARCHIEF

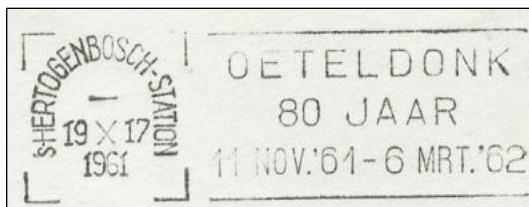
door Huber van Werkhoven

Onlangs bracht een groepje verzamelaars, met name geïnteresseerd in alles wat met Den Bosch verband houdt, een 'werkbezoek' aan het Oeteldonks Aauw Archief. De geschiedenis van het Bossche carnaval is op verschillende plaatsen in de stad terug te vinden. Het Oeteldonks Gemintemuzeum in de Zusters in Orthenpoort is een begrip. Het papieren archief van de Oeteldonksche Club van 1882 is ondergebracht bij Erfgoed 's-Hertogenbosch (het voormalig stadsarchief) en de fotocollectie van de Oeteldonksche Club is te vinden bij het BHIC.

Postzegels afkomstig uit velletjes die het Oeteldonks Gemintemuzeum uitgaf in 2010.

Rob van de Laar is jarenlang minister-president geweest van de Oeteldonksche Club. Zijn werkzame leven bracht hij door als archivaris bij het Stadarchief. Dat hij de stuwende kracht was en is achter het Carnavalsmuseum, dat kan niemand zijn ontgaan. Dat hij tevens een Oeteldonks Aauw Archief tot stand heeft gebracht, was minder bekend. Het blijkt een verborgen schat, die is ondergebracht in een oud schoolgebouw op de hoek Gestelweg-Pieter Langedijkstraat, tegenover de voormalige Campinafabriek.

Oeteldonk 80 jaar 1961.

De tentoonstelling 'Oetelpost' vond plaats t.g.v. het 40-jarig bestaan van de 's-Hertogenbossche Filatelistenvereniging Afdeling Jeugd.

In enkele grote ruimten zijn krantenknipsels vanaf de 19^e eeuw opgeborgen, gravures, prenten, schilderijen, attributen zoals maskers, kostuums, vaandels, onderscheidingen, affiches, programma's, postzegels, prentbriefkaarten, enveloppen en andere documenten, afkomstig vooral uit 's-Hertogenbosch, maar ook uit andere plaatsen in binnen- en buitenland.

Regelmatig is Van de Laar er aan het registreren en documenteren, samen met een groep van elf vrijwilligers. Dat gebeurt – zoals te verwachten – op bijzonder professionele wijze. Carnaval is immers een serieuze zaak, archivering niet minder.

Rob van de Laar: 'In het geval van carnaval wil ik mensen vooral laten zien hoe belangrijk het is dat we onze carnavalstradities behouden voor de toekomst. Ik wil dat meer mensen snappen wat voor typisch traditioneel feest het vroeger was en nog steeds is.'

Het Oeteldonks Aauw Archief is op aanvraag te bezoeken.

Archivaris/historicus/verteller Rob van de Laar.

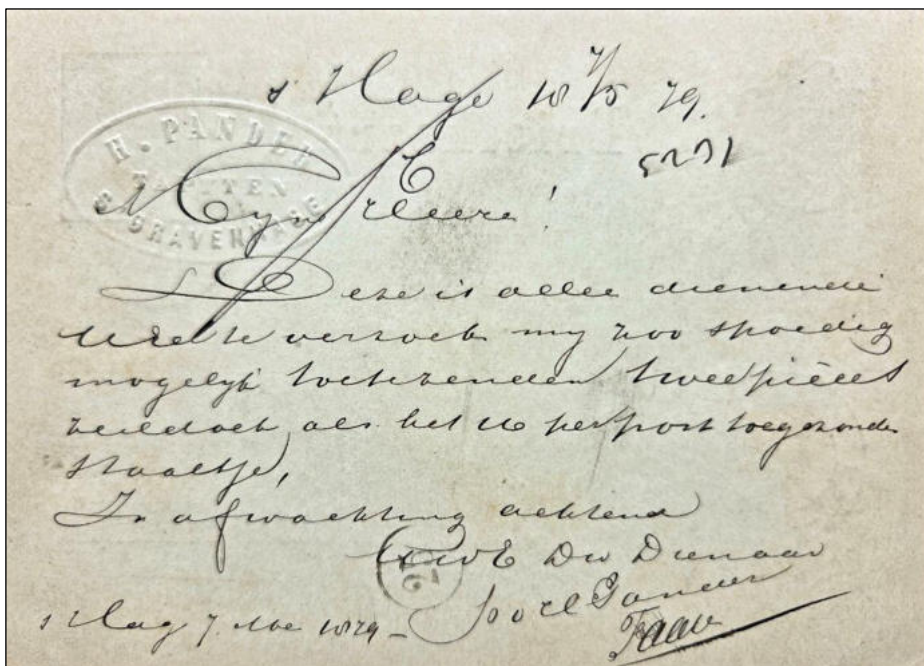
Gearchiveerde Belgische enveloppen met carnavaleske postzegels.

PANDER

door Han de Bruin

Een beetje filatelist en zeker een Aerofilatelist denkt bij het woord 'Pander' direct aan de beroemde (en beruchte) Pander Postjager.

Dat de firma Pander vliegtuigen ging bouwen, lag niet voor de hand. De firma Pander was van origine namelijk een woninginrichter. De oprichter, Klaas Pander (1819–1897), was oorspronkelijk in Blokzijl begonnen als handelaar in biezen matten, die hij vanuit zijn schip in Den Haag verkocht. In 1878 opende hij aan Wagenstraat 21 in Den Haag voor het eerst een winkel, van waaruit hij tapijten verkocht.

Briefkaart van 7 mei 1879 met droogstempel 'H. Pander tapijten s'Gravenhage'

©oll H. de Bruin

De winkelcollectie werd door Hendrik Pander (zoon van oprichter Klaas Pander) uitgebreid met gordijnen, linoleum, dekens en meubels. In 1887 opende Hendrik de Pander Meubelfabriek in Den Haag. Pander groeide uit tot een groot woninginrichtingsbedrijf met luxe artikelen van hoge kwaliteit.

In 1924 besloot Harmen Pander, oud-directeur van de Pander-meubelfabriek, de failliete inboedel van de op de houtwerf gelegen Vliegtuig Industrie Holland (VIH), inclusief de ontwerper Theo Slot, over te nemen en richtte hij samen met zijn zoon Henk de Nederlandse Fabriek van Vliegtuigen H. Pander & Zonen op. Ze begonnen met de bouw van een verbeterde versie van de VIH *Holland H.2*. Dit werd de *Pander D*. Daarna kwam er nog een aantal toestellen, waaronder de *Pander E* (17 exemplaren) en vervolgens de driemotorige *Pander S.4 Postjager*. Dit driemotorig toestel werd ontworpen om een snellere postverbinding tussen Nederland en Nederlands-Indië te realiseren. De eerste vlucht naar Nederlands-Indië stond voor november 1933 gepland, maar uiteindelijk vertrok het vliegtuig pas op 9 december 1933.

Omdat het een recordvlucht zou worden, werd er vooraf veel publiciteit aan gegeven: de firma H. Pander & Zn. ontwierp een aparte briefkaart en een speciaal (klein rood) poststempel (zie de afb. op pag. 1). Voor deze vlucht werd een nieuwe postzegel ontworpen die op 19 oktober 1933 voor het eerst verkrijgbaar was. Dat was de bekende driehoekige zegel (NVPH LP10)¹.

Het zat niet mee met deze eerste vlucht, want boven de Adriatische zee kreeg de bemanning motorpech en moest omkeren om te landen op een militair vliegveld in Grottaglie in Italië.

Omdat het er nu naar uitzag, dat de Postjager niet voor de Kerst in Indië zou aankomen, werd besloten om de post met een Brits toestel van Brindisi naar Cairo over te brengen, alwaar ze kon worden overgenomen door het Nederlandse toestel, de IJsvogel. Dat gebeurde ook, maar na aankomst in Brits Indië kreeg op zijn beurt ook de IJsvogel motorpech en moest in Jodhpur aan de grond blijven.

¹ Speciale catalogus 2026 postzegels Nederland en overzeese gebieden NVPH (p. 254)

Achterzijde briefkaart eerste Pander Postjager postvlucht

©oll.H. de Bruin

De Zilvermeeuw, een splinternieuwe Fokker F-XX, zou vanuit Schiphol vertrekken voor een speciale Kerstvlucht 1933 en onderweg ook de post van de Postjager oppikken. De Zilvermeeuw had echter (ook) motorproblemen en kon niet vertrekken. Uiteindelijk werd daarom een ouder toestel, een Fokker F-XIII, genaamd De Pelikaan ingezet.

De Pelikaan vertrok vanaf Schiphol op 18 december 1933, om 04.30 uur. Aan boord was op dat moment alle post die met de Zilvermeeuw verzonden zou worden. Al die post was ook voorzien van het speciale 'Zilvermeeuw-stempel'. Onderweg naar Indië werd in Jodhpur ook de post van de aldaar gestrande IJsvogel en daarbij dus ook de post van de Postjager meegenomen. De Pelikaan landde op 22 december 1933 om 09.10 uur op het vliegveld Tjilititan bij Batavia². Dat verklaart waarom op het aankomststempel 'Soerabaja 23.12.1933' staat. De Pander Postjager zelf, kwam namelijk pas op 31 december 1933 in Batavia aan.

Van deze Pander S.4 Postjager is slechts één exemplaar gebouwd en dat toestel was maar een kort leven beschoren: In 1934 deed de Postjager mee aan de

² <http://snip-fan.nl/node/23>

No. 49

MINISTERIE VAN WATERSTAAT

BEWIJS VAN INSCHRIJVING

VOOR HET BURGERSVLIEGTUIG :

NATIONALITEITSKENMERK: H

INSCHRIJVINGSKENMERK: NACD

Eigenaar { Naam en voornamen: St. Pander & Zonen

Adres: 1 Oudebajes

Nationaliteit: Nederlandsch

Fabrikant { Naam: Fabriek van vliegtuigen Pander

Adres: 1 Oudebajes

Type: D Fabrieksnummer: 12 Serienummer: —

Categorie: II Klasse: Spalvliegtuig

Korte beschrijving: ein persoon, eindexklus met vlieg-
dragenden vlergel, grootste breedte 2,00 M.,
grootste lengte 4,95 M., grootste hoogte 1,60 M.
dragende opp. v.v.s. 12. Kansen maken van max
30 P.k.

Vast station: Roosdaam

Geldigheid van het bewijs: tot en met 24 Januari 1927 12.I.25.

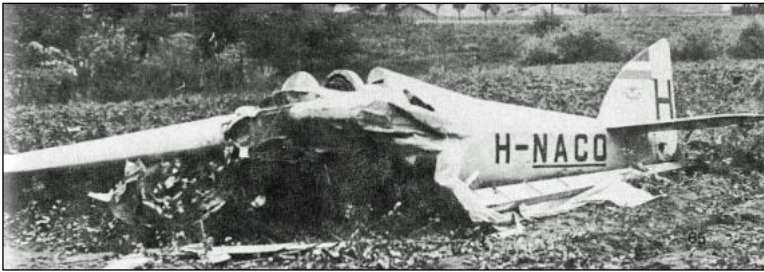
VERVALLEN

Opmerkingen: Het vliegtuig vanplaatste Aug 25 bij Dordrecht

London to Melbourne Air Race. Op het vliegveld in Calcutta botste het toestel bij de start tegen een zoeklicht en brandde geheel uit. De drie bemanningsleden konden nog net het vege lijf redden. Aan Pander is daarom de kreet blijven hangen: *Koop je meubels bij Pander, en je vliegtuig bij een ander!*

Een minder bekend verhaal met een soortgelijke afloop betreft een ander Pander vliegtuig, de Pander D (kenmerk: H-NACO). Dat vliegtuig werd op 12 januari 1925 geregistreerd (zie registratieformulier hiernaast).

Op 20 augustus 1925 raakte dit toestel bij een vlucht naar Riga bij Dantzig zwaar beschadigd, nadat het bomen had geraakt. De piloot, J.C. Raparlier, kwam hierbij om het leven³.

Verongelukte Pander D (H-NACO)

Daarmee leek het ook einde verhaal voor dit Pander vliegtuig, totdat ik onderstaande fotokaart in mijn bezit kreeg.

Beeldzijde fotokaart

©oll. H. de Bruin

³ <http://www.hdekker.info/Nieuwe%20map/1925.htm>

Deze fotokaart is op 17 juli 1936 (!) naar Rio de Janeiro verzonden, elf jaar na de crash. Hoe zit dat?

Adreszijde fotokaart

©oll. H. de Bruin

Op deze fotokaart staat vermeld dat de kinderen in het vliegtuig, Piet en Polij, destijds 10 jaar oud waren. De kaart is verzonden aan Senhor (T.?) Gurjao Hunter in Rio de Janeiro. In de tekst wordt naast Sylvia ook een Truus aangesproken. Deze Truus is ongetwijfeld de op 30 maart 1907 in Rotterdam geboren Geertrui (Truus) Hunter, die getrouwd was met Clóvis Gurjão⁴. Zij zal de zus zijn van de op 17 januari 1905 geboren Johanna Rijka Christina (tante Stien) Hunter. Helaas hield het genealogisch spoor daar op, omdat niet zeker viel vast te stellen wie Piet en Polij waren.

Een site voor luchtvaartliefhebbers bood echter uitkomst: het vliegtuig dat op het strand stond, is niet de H-NACO, maar betreft de H-NACD (de Holland H.1). Dat laatste toestel is – ondanks de belettering - nooit ingeschreven geweest⁵. Het verschil in belettering is moeilijk te zien, maar de H-NACO was echter een éénzitter en de H-NACD was een tweezitter. Dat valt wél goed te zien. Op de site staat verder ook vermeld dat dit toestel gebruikt is voor vakantiekiekjes op het (Scheveningse) strand.

⁴ <https://www.geni.com/people/Geertrui-Hunter/6000000015419028760>

⁵ <https://www.hdekker.info/registermap/EERSTE.htm>

Om af te sluiten met goed nieuws voor de Nederlandse luchtvaartindustrie, in het bijzonder Pander: Tegenwoordig zijn Pander vliegtuigen – zij het op kleinere schaal - nog steeds te verkrijgen, zelfs met de belettering H-NACO!⁶

Pander D
2 civil Registrations
Master Model:
Paul Beukema

Classic
Plane
1:72
Resin Kit

plastic-plane.com

Modelbouwdoos 1:72 van Pander D

-O-O-O-

Afb. bij pag.20: Postkaart 1925 (P25) met vuurtoren haven Danzig.

⁶ <https://www.aviationmegastore.com/nl/modelling/pander-d-civil-classic-plane-pander-civil-156969.html>

PLAATSBEPALING EN NAVIGATIE OP ZEE

door Henk van de Laak

Na een viertal bijdragen over metingen op het land, leek het mij interessant ook nog aandacht te besteden aan de plaatsbepaling en navigatie op zee.

Met navigatie wordt feitelijk bedoeld stuurmanskunst. Het is het veilig brengen van een schip van de haven van vertrek naar de haven van aankomst. Om dit te kunnen doen heeft men een zekere kennis en een aantal instrumenten nodig. De kennis betreft het lezen van en omgaan met een zeekaart, het regelmatig zo exact mogelijk bepalen van de positie van het schip en het omgaan met de instrumenten die nodig zijn om koers en snelheid van het schip te kunnen bepalen.

Afb. 1: Jacobsstaf

Afb. 2: Octant

Afb. 3: Sextant

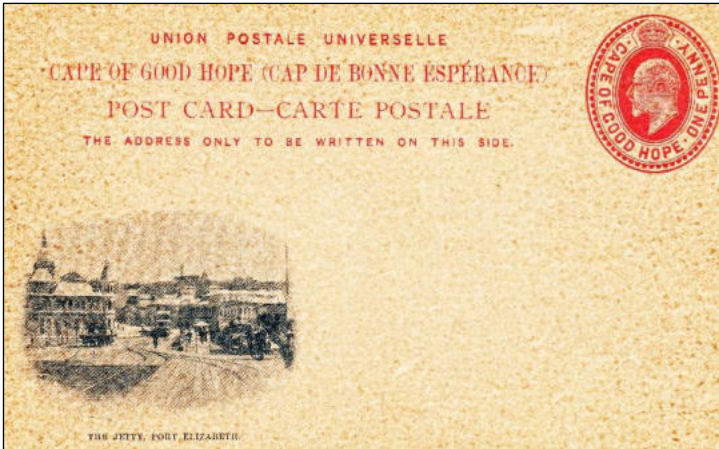
Met de Jacobsstaf werd in eerste instantie de hoogte van de zon gemeten. En met een sextant en octant werd de verticale hoek tussen een hemellichaam en de horizon gemeten (zie toelichting in het artikel in Hertogpost van mei j.l. over landmeters).

Empirische kennis

De kwaliteit van het zeemanschap en navigatiekunst van de eerste zeevarende volkeren zoals de Feniciërs of Chartagenen, was grotendeels gebaseerd op ervaring en mondelinge kennisoverdracht. Het belangrijkste hulpmiddel voor de oriëntatie in open zee was ongetwijfeld de hemel: overdag de schijnbare beweging van de zon en 's-nachts de schijnbare beweging van de sterrenhemel. De zeelieden uit de oudheid kenden zeer goed de loop van de hemellichamen door het hele jaar heen. Voor een geoefend oog was het zelfs mogelijk om via de constellatie van de sterren een breedtegraad af te leiden. Wij kunnen ons moeilijk voorstellen hoe de zeelui uit het verleden de sterren konden lezen zonder daarvoor een hemelkaart of meetinstrumenten te gebruiken. Tijdens de tweede helft van de 13^e eeuw komt de eeuwenoude empirische kennis samen met de nieuwe ervaringen van het kompas.

Ontdekkingsreizen

In de 15^e eeuw begonnen de Portugezen hun ontdekkingsreizen langs de Afrikaanse kusten. Zo zeilde Bartolomeo Diaz in 1488 rond de zuidpunt van Afrika (Kaap de Goede Hoop) en opende daardoor de weg naar India, waar Vasco da Gama in 1497 voet aan wal zette. Zij gebruikten de kustlijn als referentiepunt voor het navigeren.

Afb. 4: Geïllustreerde briefkaart met ingedrukte zegel van Kaap de Goede Hoop. Bartolomeo Diaz noemde de plaats 'Cape Tormentoso', de Kaap der Stormen. Koning Juan II van Portugal veranderde de naam later in Kaap de Goede Hoop.

Wanneer Columbus Amerika ontdekt in 1492 is dat bij toeval. Dit betekent eigenlijk dat de bestaande nautische instrumenten en kaarten ontoereikend waren voor navigatie op de oceaan.

Afb. 5: Postzegelvelletje Argentinië; Columbus voer lange tijd langs de kust van Centraal-Amerika. Volgens hem voer hij naar Indië; vandaar dat hij de mensen in Amerika de naam 'Indianen' gaf.

Plaatsbepaling en navigatie

Geometrische referentiesystemen dateren al van ver voor onze jaartelling. Het stelsel van lengte- en breedtegraden vormde het referentiesysteem van de cartograaf Claudius Ptolemaeus waarop de West-Europese ontdekkingsreizigers in de late Middeleeuwen en de Renaissance hun plaatsbepaling baseerden. De plaatsbepaling op volle zee was een groot probleem; vooral de bepaling van de geografische lengte bleef lang een lastige kwestie.

Het bepalen van de breedtegraad was relatief eenvoudig door het nemen van poolhoogte aan de sterrenhemel. De lengtegraad echter was een veel groter probleem. Dat was het gevolg van de operationele definitie van de geografische lengteverschillen (360 lengtegraden komen overeen met 1 dag, dus 24 uur; 1 lengtegraad dus met 4 tijdsminuten) en het gebrek aan een universele klok om die tijdsverschillen te meten. Door sterren- of zonwaarnemingen kon weliswaar overal op zee de plaatselijke (lokale) tijd worden gevonden, maar door het ontbreken van communicatie op afstand konden hieruit geen tijdsverschillen, dus geen lengteverschillen – laat staan lengtes – worden afgeleid. In Engeland was het lengteprobleem in 1675 zelfs aanleiding tot de stichting van de beroemde sterrenwacht van Greenwich. De meridiaan door Greenwich zou later de nullijn voor de rekening van de tijd en voor de telling van de geografische lengte worden.

Afb. 6: De meridiaan van Greenwich.

Lange tijd moesten landmeters, cartografen en astronomen een adequaat antwoord schuldig blijven op de plaatsbepaling op volle zee. Het bepalen van met name de geografische lengte groeide uit tot een internationale competitie tussen wetenschappers. Degene die een praktisch uitvoerbare oplossing wist te bedenken voor het bepalen van de (lengte)positie van schepen op zee, gaf zijn politieke machthebbers een grote voorsprong in de concurrentie met andere zeevarende naties. Er hielden zich vele geleerden mee bezig en forse beloningen werden in het vooruitzicht gesteld. Het bepalen van de lengtelijn op zee kon pas definitief opgelost worden dankzij de uitvinding door de

klokkenmaker John Harrison tussen 1729 en 1735. Hij stelde voor een nauwkeurige klok (chronometer) te bouwen, die bestand zou zijn tegen de schommelingen van de zee. Door hiermee het tijdsverschil te meten tussen de plaats van vertrek en het lokale middaguur als aanwijzing van de lokale tijd, zou het lengteverschil met de vertrekhaven kunnen worden bepaald. Harrison bouwde een klok, uitgevoerd als een groot zakhorloge, dat ook goed bleef lopen op een schommelend schip en bij temperatuurwisselingen. Hiermee werd een doorbraak bereikt die op zeeschepen gebruikt kon worden in het bepalen van de geografische lengte op zee.

Afb. 7: Postzegels waarop de Maritime Timekeeper no. 4 van Harrison.

In beeld op de kaart

De informatie die ontdekkingsreizigers meebrachten vormde de basis van onze kennis over de aarde, de verdeling van land en water, de ligging van landen, gegevens over bewoners en van de flora en fauna. Tevergeefs hadden Spaanse en Portugese wiskundigen gezocht naar een projectie die toeliet om het netwerk van loxodromen correct neer te slaan op een nautische kaart. Een loxodroom of kompaslijn is in de navigatie een kromme lijn over het aardoppervlak waarlangs de kompasrichting/koers ten opzichte van het ware noorden constant blijft. De loxodroom snijdt dus onder een vaste hoek de meridianen. Hierdoor kon men de af te leggen weg op zee eenvoudiger berekenen. De uitdaging bestond om de loxodroom van de globe over te hevelen op kaart om het zo gebruiksvriendelijker te maken voor de navigatie.

In 1541 was Mercator (Gerard Kremer, 1512-1594) de eerste die loxodromen correct weergaf op zijn aardglobe. Maar het duurde tot in 1569 eer hij er in slaagde om het geheel ook op een kaart toe te passen.

Afb. 8. Mercator met stempel geboorteplaats.

Hij deed dit door de afstand tussen de parallellen met een vaste ratio te laten groeien. Hij verwierf internationale faam met zijn projectietechniek van de aardse geografie naar twee dimensies. Zijn methode, de 'Mercatorprojectie', wordt tot vandaag in de nautische wereld gebruikt. Het grote voordeel van deze methode is dat de koerslijn in de kaart een rechte lijn is voor een bepaalde koers en dat de hoeken conform (getrouw) zijn. Dit levert een op zichzelf eenvoudige basis voor de navigatie.

Afb. 9: Plancius.

Afb. 10: Reis van Willem-Barentz.

Ook de Nederlandse predikant en geograaf Petrus Plancius (Pieter Platvoet, 1552-1622) was niet alleen befaamd om zijn zeekaarten, maar ook vanwege zijn methode ter bepaling van de lengte op zee met behulp van de afwijking van de kompasnaald van het ware noorden. Een 'lengtewijzer' van Plancius werd bijvoorbeeld aangetroffen in het 'Behouden Huys' op Nova Zembla, waar Willem Barentsz met zijn bemanning was gestrand. Johannes van Keulen was een befaamde drukker van kaarten en atlassen voor de zeelieden.

De moderne tijd

Later brachten radiotijdseinen de lang begeerde uitkomst, waarmee vrijwel overal de chronometers gelijkgezet konden worden, en kon geografisch lengte worden bepaald met een precisie vergelijkbaar met die van de breedte. Na 1960 maakten kunstmatige satellieten mondiaal ruimtelijke plaatsbepaling mogelijk. De scheepvaart beschikt tegenwoordig over radioplaatsbepaling en radar en niet te vergeten het (GPS) Global Positioning System, een wereldwijd plaatsbepalingssysteem op basis van satellieten.

Tegenwoordig horen we over storingen van het GPS-signaal door vermoedelijk Rusland. Voor de stuurmanskunst moet men dan terugvallen op de kennis zoals in de inleiding is vermeld; de stuurman is dan ook blij dat de vuurtorens nog hun werk doen.

Vuurtorens waarschuwden 's nachts en bij stormweer schepen voor de kliffen, oorspronkelijk met behulp van een open vuur en later door middel van een sterk zwaailicht. Ook havens of havengeulen hadden soms één of meerdere vuurtorens om de toegang aan te duiden. (Zie afb. op pag. 15)

Bronnen: diverse websites

Hoi Allemaal,

De rondzending is weer gestart, En het loopt goed.

Veel mensen doen mee en vinden mooie zegels voor hun verzameling.

Maar om iedereen te blijven voorzien van mooie boekjes met zegels zijn we dringend op zoek naar nieuwe boekjes. Wie o Wie heeft er nog zegels liggen die ze uit wil plakken voor een nieuwe eigenaar?

Lege boekjes zijn te koop via Hans Schevelier bij de inlooptdagen op donderdagavond en zaterdagochtend.

We ontvangen de boekjes graag mooi gevuld terug, zodat ik de kisten weer kan vullen.

Groeten,

Gijs Jägers.

Rondzendboekje nr. _____

**'s-Hertogenbossche
Filatelistenvereniging**

Inhoud _____

Catalogus _____

LAAGVLIEGERS ALS EEN EIGEN VORM VAN KLEINKUNST (4)

door Ignace Schretlen

Kleinkunst is een vorm van podiumkunst die grofweg overeenkomt met cabaret en verwante vormen van min of meer intiem theater. Als ontwerper beschouw ik mijzelf eveneens als kleinkunstenaar, die zich echter niet op het toneel maar in de vorm van kaarten en postzegels uit. Als voormalige songwriter en hartstochtelijke liefhebber van Franstalige liedjes, waarover ik onder meer drie boeken heb geschreven, voel ik een opmerkelijke verwantschap met mijn werkzaamheden als maker van het mail- en poststamproject Laagvliegers.

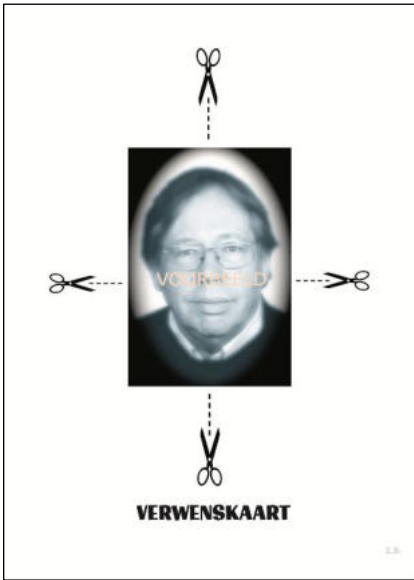

Een liedje duurt doorgaans niet langer dan een paar minuten. Muziek en tekst moeten in dit korte tijdsbestek kunnen raken. Bij Laagvliegers gaat het om de combinatie van beeld en tekst, maar ook de kaarten en postzegels van dit project moeten direct kunnen aanslaan. Voor beide impliceert dit beperkingen. Deze dagen mij echter uit om het terrein van hetgeen wél mogelijk is te verkennen en hierbij grenzen op te zoeken. Daarbij bestaat natuurlijk altijd de kans dat een ontwerp niet aanslaat, maar dat onvermijdelijke risico calculeer ik in.

Inspiratie

Een designer combineert creativiteit (vorm) met functionaliteit (inhoud) en richt zich op een concreet eindresultaat. Wanneer ik een kaart of postzegel ontwerp werk ik niet vanuit een doel wat bereikt moet worden, maar juist omgekeerd vanuit een innerlijke drive als startpunt zonder concreet doel voor ogen. Deze drive komt voort uit inspiratie. Het woord 'inspiratie' is afgeleid van het Latijnse werkwoord 'inspirare', wat letterlijk 'inademen' betekent. Ik ben volledig afhankelijk van hetgeen mij inspireert. Voor menigeen zal het 'soft' overkomen, maar de bron van alles wat ik schrijf en maak ligt eigenlijk buiten mij. Men zou misschien nog beter kunnen stellen dat de kern van wie ik ben deel uitmaakt van deze bron.

Hoe kan het dat een beeldhouwwerk uit de Griekse oudheid, een uit het Chinees vertaald gedicht uit het begin van de jaartelling, een schilderwerk uit de Middeleeuwen of een sonate uit de achttiende eeuw ons écht kunnen raken? De makers hiervan leefden immers in een totaal andere tijd op een totaal andere plek dan wij nu. Ik heb hiervoor geen andere verklaring dan dat mensen iets

met elkaar delen dat los staat van tijd en plaats. Uit diezelfde bron komt ook mijn inspiratie, die overigens wel wordt getriggerd door wat ik als mens van vlees en bloed beleef. Daar is weinig voor nodig. Over wat anderen heel normaal en doodgewoon vinden of zelfs helemaal over het hoofd zien kan ik mij eindeloos verwonderen. Daarvoor heb ik 'het grootse' niet nodig.

De drive die ik al in mijn vroege jeugd ervaren is niet vrijblijvend. Nachtelijke invallen noteer ik in een notitieboekje; anders lukt het mij niet meer om weer in te slapen. Mijn brein kan die drive niet laten pauzeren of voor onbepaalde tijd

laten stoppen. Omgekeerd kan ik niet op verzoek of in opdracht zomaar iets op papier zetten of maken. Ik heb dat wel eens geprobeerd, maar dan ontbreekt de bezieling. Wat mij inspireert dwingt mij om hieraan op een of andere wijze uiting te geven: in chronologische volgorde lag aanvankelijk het accent op het maken van liedjes, vervolgens op het geschreven woord, hierna gevolgd door kunst en nu dus door de combinatie van tekst en beeld.

Laagvliegers

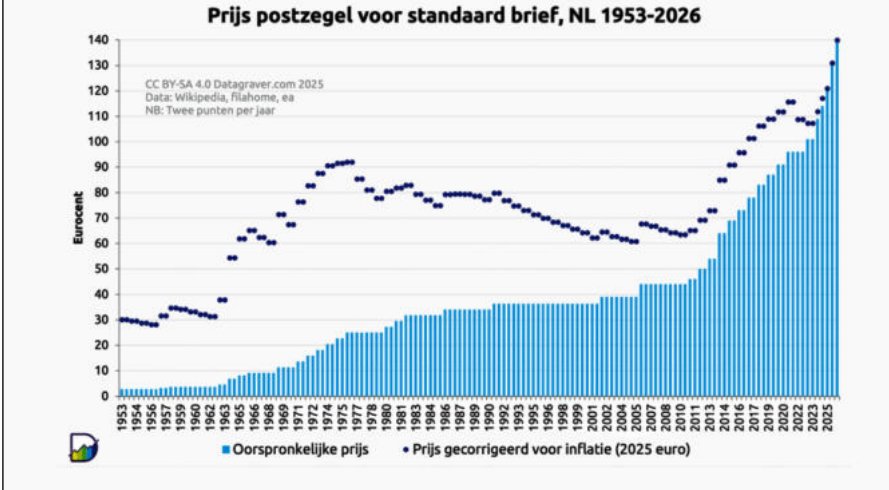
Laagvliegers is mijn laatste grote levensproject. Bij kaarten heb ik nog de keuze uit verschillende formaten. Maar wat betreft postzegels kan ik slechts gebruik maken van één formaat: de postzegel die PostNL in dit kader aanbiedt is 40 mm lang en 30 mm breed, maar circa een derde van de oppervlakte kan niet worden benut door het ontwerp. Het liefst zou ik bij een ontwerp meerdere postzegels willen betrekken maar daarvoor leent het format zich minder goed. Na meer dan honderd postzegels ontworpen te hebben durf ik echter toch te stellen dat het mij tot mijn eigen verbazing nog steeds lukt om nieuwe mogelijkheden te ontdekken. Een beperking van geheel andere aard zijn de kosten. Sinds het begin van het project is de prijs van een postzegel verdubbeld. Ik bekostig het project zelf (omdat ik van niemand afhankelijk wil zijn) en verdien hieraan niets.

PRIJS POSTZEGEL VANAF 1953

23 november 2025 by Stephan

Ontwikkeling van de prijs van een postzegel vanaf 1953. Voor ieder jaar twee punten omdat er sinds 2024 niet alleen aan het begin van het jaar maar ook halverwege een prijscorrectie plaatsvind.

Prijzen van voor 2002 omgerekend in Euro.

Mijn creativiteit is niet zozeer beperkt als wel – vergelijkbaar met een biljarttafel - begrensd. In tegenstelling tot eerdere projecten ervaar ik dat bij Laagvliegers op een bijzondere wijze. In de veronderstelling steeds nieuwe wegen in te slaan ontdek ik achteraf vrijwel altijd een link met wat ik eerder in een andere - doorgaans eenvoudiger - context heb gemaakt. Met andere woorden: zonder dat ik mij hiervan bewust ben, blijken thema's die mij al levenslang boeien steeds - zij het in een ander jasje - terug te keren. Laagvliegers onderscheiden zich overigens van eerdere projecten door humor toe te laten. Ik heb zo vaak het verwijt gekregen gevoel voor humor te missen dat mijn grafschrift luidt: *'Jullie zullen mijn humor blijven missen'*. Op mijn graf op een natuurbegraafplaats komt echter geen grafsteen.

Door het project heen lopen meerdere rode lijnen. Ik begon met anti-reclamekaarten, waarin ik tekstueel de spot drijf met gratis reclamekaarten in horecagelegenheden. In de loop van de tijd ging ik steeds meer eigen beeldmateriaal gebruiken. Wanneer het mij niet lukt om een concreet creatief idee technisch uit te werken maak ik gebruik van programmeurs of AI, die ik tot in details (vaak met een schets) instrueer. Voor Laagvliegers maak ik ook

stickers en stempels. Het mooiste is wanneer kaarten, postzegels, stickers en stempels op elkaar betrekking hebben, maar dat lukt zelden. Gedurende de eerste jaren van Laagvliegers maakte ik steeds gebruik van een ander lettertype (font). Mijn voorkeur ging en gaat nog steeds uit naar een oneven lettergrootte (corps).

Het einde?

Onvermijdelijk komt de vraag: is het einde van Laagvliegers al in zicht? Juist omdat ik afhankelijk van inspiratie ben en hierop geen grip heb kan ik deze vraag niet beantwoorden. Tot driemaal toe ben ik wel met het project gestopt of leek het einde inderdaad in zicht maar kwam kort hierna toch weer de drang om hiermee door te gaan. Ik probeer wel steeds kritischer naar wat ik maak te kijken. De laatste jaren ben ik uit de loopgraven gekomen om in Laagvliegers te reageren op de actualiteit. Hiermee wil ik niet doorgaan. De waan van de dag staat mij tegen. Mijn project hoort thuis in spouwmuren en kruipruimten. Ik heb nooit van openbaarheid gehouden en mij altijd het liefst verscholen. Zolang ik in creatief opzicht op het niveau van wortels van bomen kan werken (lees: leven) en van de (buiten)wereld weg ben, voel ik mij gelukkig en hoop ik - tot ik op gelijk niveau op de natuurbegraafplaats een plekje krijg - nog even door te mogen gaan.

POSTSTUK VAN DE MAAND

Brief vervoerd door ten minste vijf vervoermiddelen

Iemand die een poststuk ter verzending in de postbus deponereert heeft meestal geen idee wat daarna ermee gebeurt. Gewoonlijk wordt de postbus gelicht door een postbeambte met een auto, daarna wordt het poststuk vervoerd naar een verzameladres waar het wordt gecontroleerd en de postzegel wordt gestempeld. Afhankelijk van de bestemming vervolgt het poststuk zijn weg met een postauto/posttrein, en daarna eventueel per vliegtuig. Op de plaats van bestemming hetzelfde ritueel, uiteraard afhankelijk van de plaats en beschikbare middelen van vervoer.

Haarlem, 14 juni 1938. Luchtpostbrief met als eerste bestemming Port Said, Egypte. Tarief: brief tot 20 gram 12½ cent, luchtrecht 10 cent per 5 gram. De 10 cent in Heemstede is op **15 juni** nagefrankeerd (teruggestuurd of -gegeven ter bijfranking).

Stempeloverzicht van de voor-en achterzijde; middelen van postvervoer zijn erachter geplaatst:

14 juni, Haarlem, bezorgadres, terugbezorgd voor bijfranking (**postbode**)

15 juni, Heemstede, naar Schiphol, Amsterdam CS (**trein**)

17 juni, aankomst in Alexandrië, (**vliegtuig**)

18 juni, aankomst in Port Said, (**trein**)

30 juni, doorgezonden uit Port Said naar Soerabaja, (boot)
 22 juli, aankomst in Soerabaja, (boot)
 25 juli, aankomst in Asembagoes, (auto)
 26 juli, teruggezonden uit Asembagoes naar Soerabaja (auto)
 26 juli, doorgezonden naar het uiteindelijke adres, de marinierskazerne
 Goebeng, geen aankomststempel (auto/trein)

Totaal ten minste vijf soorten van postvervoer.

Zonder stempels: naar Batavia en terug, zie geschreven tekst 'Batavia Retour'
 op achterzijde.

Achterzijde

Asembagoes is de hoofdplaats van het district Soemberwaroe van de afdeling Panaroekan, residentie Besoeki, Java. Tevens de naam van een van de vier onderdistricten waarin dat district verdeeld is.

D.v.d.L.

'ONGELDIGE' FRANKERINGEN (10)

door Adam van der Linden

WETTELIJKE BEPALINGEN EN POSTALE MAATREGELEN

Hieronder vallen poststukken met frankeringen die als gevolg van wetgeving of andere postale maatregelen niet geldig zijn voor het buitenland of in andere landen worden geweigerd. Denk hierbij aan postzegels die alleen voor het binnenland zijn uitgegeven/bestemd, boycot van post en postoorlogen, beeltenissen op postzegels of uitvoer van deviezen.

Bandoeng Ned. Indië, 17 september 1915.

Briefkaart, overdrukt met een toeslag van 5 cent voor het Rode Kruis, uitgegeven op 10 juni 1915.

Het tarief naar Nederland (voorkeurstarief) was 5 cent.

De bijgeplakte toeslagpostzegel was **niet geldig voor frankering naar het buitenland**. Het tarief van de briefkaart zelf was echter voldoende voor frankering.

Rathenow, 24 juli 1919. Brief per expresse met bestemming 's-Gravenhage. Tarief: brief tot 15 gram 20 pfennig, expresrecht 25 pfennig.

Deze postzegel-uitgifte was **alleen geldig als frankering binnen het Duitse Rijk, Bayern en Württemberg.**

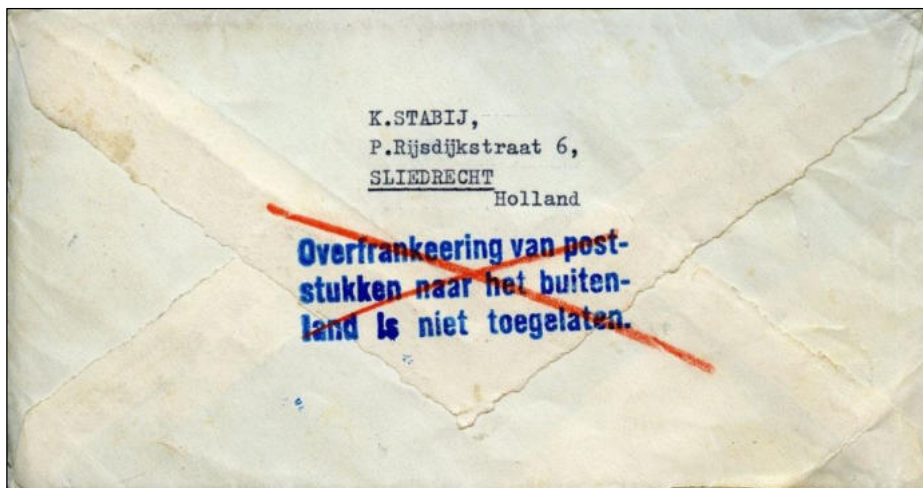
In Nederland beport met het dubbele van het brieftarief van Nederland naar het buitenland, 25 cent.

Frankering naar het buitenland met deze uitgifte was niet toegestaan en pas in Nederland vastgesteld, zie de stempeltjes 'ontoereikend'.

Sliedrecht, 30 juli 1946. Brief met bestemming Meiningen in Thüringen, Duitsland. In eerste instantie gefrankeerd met een viertal postzegels uit de serie Nationale Hulpzegels uit 1946. Het tarief was 12½ cent. Deze vier postzegels hadden een gezamenlijke waarde hoger dan deze 12½ cent.

In het kader van deviezencontrole/uitvoer (Dienstorder H 277/1945 van 28 november 1945) was deze overwaarde verboden omdat postzegels een geldwaarde vertegenwoordigden. De brief is teruggezonden naar de afzender, zie het blauwe stempel. Deze verwijderde de twee postzegels die voor overwaarde zorgden en verstuurde de brief op 7 augustus 1946 opnieuw.

Kopie van de achterzijde met het blauwe stempel met een overduidelijke tekst.

RHODESIA ONAFHANKELIJK

De eerste periode 1966-1970

In 1953 werden Noord- en Zuid-Rhodesië en Nyasaland, het huidige Malawi, tot één federatie samengevoegd. Deze Centraal-Afrikaanse Federatie, onder Britse bescherming, werd in 1963 alweer opgeheven. In 1964 werden Zambia en Malawi onafhankelijk, en dat was ook het Britse voornemen voor Zuid-Rhodesië. Maar op 11 november 1965 riep de blanke regering onder leiding van Ian Smith de onafhankelijkheid uit van het vroegere Zuid-Rhodesië onder de naam Rhodesië. Dit leidde tot allerlei sancties van de Britten, waaronder een 'postboycot'. Dit hield in dat post met postzegels van het 'onafhankelijke Rhodesië' als ongeldig werden aangemerkt en als zodanig beport.

Causeway, 19 januari 1966. Luchtpostbrief met bestemming Londen, Engeland.

Tarief: LP-brief naar Engeland 1/3 shilling. De overgedrukte postzegels werden als ongeldig aangemerkt en belast met het dubbele van het ontstane tekort, 2/6 shilling. Zie de groene stempels en de portzegel.

De tweede periode vanaf 1970

Op 17 februari 1970 voerde de regering van Rhodesië het decimale stelsel in. Dit betekende een nieuwe reeks postzegels zonder de beeltenis van Koningin Elisabeth. Op 16 maart 1970 liet de Britse regering weten dat deze reeks postzegels als ongeldig werden aangemerkt en derhalve beport zouden worden.

Salisbury, 12 september 1970. Luchtpostbrief met bestemming Londen.

Tarief: LP-brief naar Engeland 7½ cent.

De postzegels werden als ongeldig beschouwd, zie het Engelse vignet. Beporting met 1/9 shilling.

-0-0-0-

VERKOPING DONDERDAG 25 JUNI 2026

Kavel	Omschrijving	Cat.	Kwal.	Cat. Prijs €	Inzet €
6.001	Amerikaanse Zone 36 II / 51 II	Michel	0	€ 38,00	€ 4,00
6.002	Antillen Importa Album FDC vanaf nr. 1		0		€ 12,50
6.003	Antillen KABE Album 1949 - 1975	NVPH	**/*0	€ 440,00	€ 35,00
6.004	Antillen Stockkaart	NVPH	**/*0		€ 2,00
6.005	Aruba Importa Album FDC-s		0		€ 2,00
6.006	Bayern Albumblad 94 II B t/m 109 II B	Michel	**/*0	€ 507,00	€ 45,00
6.007	Bayern Albumbladen -Retour- 1 t/m 14	Michel	**/*	HCW	€ 20,00
6.008	Bayern Stockkaart tussen 2 en 11	Michel	0	hoog	€ 12,50
6.009	Berlijn Stockkaart 101 t/m 105	Michel	0	€ 50,00	€ 5,00
6.010	Berlijn Stockkaart 75 t/m 79	Michel	0	€ 200,00	€ 30,00
6.011	Berlijn Stockkaart 80En81	Michel	0	€ 70,00	€ 7,00
6.012	Berlijn Stockkaart 82 t/m 86	Michel	0	€ 90,00	€ 9,00
6.013	BRD 3 rondzendboekjes		**/*0		€ 2,00
6.014	BRD combinaties postzegelboekjes	Michel	**/*	hoog	€ 2,50
6.015	BRD Insteekboek		**		€ 15,00
6.016	BRD insteekboek		**/*0		€ 2,00
6.017	BRD Insteekboek		**/*0		€ 4,00
6.018	BRD Stockkaart automaatzegel blanco	Michel	**/*		€ 2,00
6.019	BRD Stockkaart 14 automaatzegels		**		€ 5,00
6.020	Bulgarije KABE Album leeg		0		€ 2,00
6.021	Canada Stockkaart 10 postzegelboekjes		**		€ 6,00
6.022	China Insteekboek jaren 1996 t/m 2016		**	hcw	€ 150,00
6.023	China Insteekboek		**/*0	hcw	€ 100,00
6.024	China Stockkaart 146-147 II	Michel	**/*	€ 200,00	€ 10,00
6.025	China Stockkaart 148-150	Michel	**/*	€ 200,00	€ 10,00
6.026	China Stockkaart 151-153	Michel	**/*	€ 200,00	€ 10,00
6.027	China Stockkaart 154-156	Michel	**/*	€ 200,00	€ 10,00
6.028	China Stockkaart 164-166	Michel	**/*	€ 200,00	€ 10,00
6.029	China Stockkaart 9 series		**/*		€ 5,00
6.030	China Stockkaart 50 zegels		0		€ 3,50
6.031	Cuba Insteekboek		**/*0		€ 2,00
6.032	Cyprus Grieks insteekboek		**/*0		€ 10,00
6.033	DDR DAVO 1949 / 1973 bijna compleet		**/*	zhcw	€ 150,00
6.034	DDR Insteekboek		0		€ 5,00
6.035	Denemarken 8 postzegelboekjes		**		€ 5,00
6.036	Deutsche Post Stockkaart 111 - 112	Michel	0	€ 45,00	€ 4,50
6.037	Deutsche Post Stockkaart 123 -138	Michel	0	€ 50,00	€ 5,00
6.038	Deutsche Post Stockkaart 147 - 161	Michel	0	€ 143,50	€ 12,50
6.039	Deutsche Post Stockkaart 171 - 176	Michel	0	€ 155,00	€ 14,00
6.040	Deutsche Reich opdrukken	Michel	**/*		€ 2,50
6.041	Deutsche Reich propagandazegels	Michel	**/*	hoog	€ 2,50
6.042	Duitse Bezetting Haute Silezië		0		€ 4,00
6.043	Duitse Gebieden Insteekboek	Michel	**/*0	hoog	€ 20,00
6.044	Engeland Insteekboek		**/*0		€ 7,00
6.045	Engeland Stockkaart 253	Michel	0	>10,00	€ 2,00
6.046	Europa zakje Thema Europa		**/*0		€ 2,00

6.047	Fil. Artikel Elektr. Watermerkzoeker		0		€ 10,00
6.048	Fil. Artikel 4x Importa Album in cassette		0		€ 7,50
6.049	Fil. Artikel Importa Album FDC album		0		€ 2,50
6.050	Finland DAVO Album 1856 t/m 1975		0		€ 10,00
6.051	Frankrijk Stockkaart 33	Yvert	0	€ 1.100,00	€ 20,00
6.052	Griekenland insteekboek		**/*0		€ 10,00
6.053	Griekenland insteekboek vanaf 1943		**/*0		€ 7,50
6.054	Griekenland dik boek- ook Europa		**/*0		€ 25,00
6.055	Griekenland KABE 1861 t/m 1977		**/*0		€ 20,00
6.056	Griekenland Leuchtturm 1875 t/m 1975		0		€ 3,00
6.057	Griekenland Leuchtturm 1964-1976		0		€ 2,00
6.058	IJsland Stockkaart 114-118	Michel	*	€ 700,00	€ 5,00
6.059	Indonesië Importa Album		**/*	HCW	€ 40,00
6.060	Indonesië Stockkaart 1215-1219	Zonbl	**	€ 51,75	€ 3,00
6.061	Indonesië Stockkaart 1345 - 1349	Zonbl	**		€ 4,00
6.062	Indonesië Stockkaart 883-884 / 22-23	Zonbl	**	€ 41,00	€ 2,00
6.063	Japan Insteekboek		0		€ 5,00
6.064	Japan Insteekboek oud Japan		**/*0		€ 5,00
6.065	Marokko Spaanse gebieden		**/*0		€ 10,00
6.066	Memel Gebied Klaipeda 204,217,220	Michel	*/0	€ 186,00	€ 15,00
6.067	Memel Klaipeda tussen 183 en 204	Michel	**/*0	€ 208,00	€ 15,00
6.068	Memel Klaipeda tussen 51 en 181	Michel	*/0	€ 116,00	€ 10,00
6.069	Ned poststukken met aantekenstrookjes		0		€ 2,50
6.070	Nederland DAVO Album restanten	NVPH	**/*0		€ 4,00
6.071	Nederland FDC 58 st Eurofranking	NVPH	0	€ 20,00	€ 20,00
6.072	Nederland Importa DI 2 = 1989 - 2003		**		€ 15,00
6.073	Nederland Importa DI 3 = 2004 - 2009		**		€ 15,00
6.074	Nederland Importa Album FDC-s		0	HCW	€ 7,50
6.075	Nederland Insteekboek		**/*0		€ 2,00
6.076	Nederland Insteekboek		**		€ 8,00
6.077	Nederland Insteekboek Kerstzegels		0		€ 3,00
6.078	Nederland Aantekenstrookjes		0		€ 2,50
6.079	Nederland Mapje Let op verschillende stempels E1	NVPH	0	€ 1.600,00	€ 80,00
6.080	Nederland Ringband vol met FDC's	NVPH	0	hcw	€ 3,00
6.081	Nederland 2 Ringband 2 met FDC's	NVPH	0		€ 2,00
6.082	Nederland Ringband postzegelboekjes	NVPH	**	ZHW	€ 50,00
6.083	Nederland doos onafgeweerde zegels		0		€ 2,50
6.084	Nederland Stockkaart 11	NVPH	0	€ 125,00	€ 16,50
6.085	Nederland Stockkaart Wapenzegel 16	NVPH	*	€ 250,00	€ 35,00
6.086	Nederland Stockkaart 1ste plakker 21	NVPH	*	€ 160,00	€ 25,00
6.087	Nederland Stockkaart 37	NVPH	**	€ 200,00	€ 10,00
6.088	Nederland Stockkaart 48	NVPH	0	€ 575,00	€ 75,00
6.089	Nederland Stockkaart 157	NVPH	*	€ 30,00	€ 2,00
6.090	Nederland Stockkaart Luchtvaart 278	NVPH	**	€ 70,00	€ 10,00
6.091	Nederland Stockkaart 373	NVPH	0	€ 40,00	€ 6,00
6.092	Nederland Stockkaart 114-120	NVPH	**/*	€ 60,00	€ 12,50
6.093	Nederland kinderzegels 1928 220 - 223	NVPH	**	€ 48,00	€ 5,00

6.094	Nederland Kinderzegels 1929 225 - 228	NVPH	**	€ 80,00	€ 10,00
6.095	Nederland Rembrandt 229 t/m 231	NVPH	**	€ 80,00	€ 10,00
6.096	Nederland Kinderzegels 1930 232 - 235	NVPH	**	€ 70,00	€ 7,50
6.097	Nederland Stockkaart 236-237	NVPH	*	€ 180,00	€ 32,50
6.098	Nederland Goudse Glazen 238-239	NVPH	**	€ 95,00	€ 11,00
6.099	Nederland kinderzegels 1931 240 - 243	NVPH	**	€ 150,00	€ 20,00
6.100	Nederland ANVV Zegels 244 t/m 247	NVPH	**	€ 270,00	€ 35,00
6.101	Nederland kinderzegels 1932 248 - 251	NVPH	**	€ 125,00	€ 15,00
6.102	Nederland Stockkaart 248-251	NVPH	*	€ 45,00	€ 10,00
6.103	Nederland Stockkaart 1933 252 - 256	NVPH	**	€ 93,00	€ 15,00
6.104	Nederland Zeemanszegels 257 t/m 260	NVPH	**	€ 152,00	€ 22,00
6.105	Nederland Stockkaart 257-258	NVPH	*	€ 32,00	€ 3,50
6.106	Nederland Kinderzegels 1933 261 -264	NVPH	**	€ 107,00	€ 15,00
6.107	Ned. 1934 Koningshuis 265-266-269	NVPH	**	€ 99,00	€ 15,00
6.108	Nederland Zomerzegels 1935 274 -277	NVPH	**	€ 117,00	€ 15,00
6.109	Nederland Kinderzegels 1935 279 -282	NVPH	**	€ 135,00	€ 20,00
6.110	Nederland Zomerzegels 1936 283 -286	NVPH	**	€ 70,00	€ 10,00
6.111	Nederland Kinderzegels 1936 289 - 292	NVPH	**	€ 50,00	€ 7,00
6.112	Nederland Stockkaart 592-595	NVPH	0	€ 40,00	€ 6,00
6.113	Nederland ongetand Bondkraag 82-83	NVPH	**	€ 32,00	€ 3,50
6.114	Nederland Stockkaart 84-89	NVPH	*	€ 135,00	€ 27,50
6.115	Nederland Stockkaart 99-100	NVPH	0	€ 100,00	€ 15,00
6.116	Nederland Stockkaart beschreven E15	NVPH	0	€ 120,00	€ 5,00
6.117	Nederland FDC 2x speciale stempel E3	NVPH	0		€ 25,00
6.118	Nederland E7 herdenkingsstempels E7	NVPH	0	€ 170,00	€ 5,00
6.119	Nederland Stockkaart R46	NVPH	*	€ 90,00	€ 3,00
6.120	Nederland Stockkaart blokken	NVPH	**	€ 160,00	€ 5,00
6.121	Nieuw Guinea UNTEA opdrukken 2 -19	NVPH	**	€ 65,50	€ 6,50
6.122	Oostenrijk DAVO 1853 t/m 1922	Michel	*	HCW	€ 125,00
6.123	Oostenrijk DAVO 1958 t/m 2001	Michel	*	HCW	€ 129,00
6.124	Oostenrijk	Michel	**/*0		€ 2,00
6.125	Oost-Europa en Turkije Victoria Album		**/*0		€ 3,50
6.126	Oud-Duitsland 29 sluitzegels / vignetten		**/*		€ 6,00
6.127	Filipijnen Insteekboek t/m jaren 80		**		€ 10,00
6.128	Roemenië Insteekboek met Dominicaanse Republiek		0		€ 5,00
6.129	Rusland Insteekboek		**/*0		€ 2,00
6.130	Spaanse Koloniën Insteekboek		**/*0		€ 3,50
6.131	USA 2 blokken 1990 En 1993		**		€ 3,50
6.132	Wereld Insteekboek		**/*0		€ 6,00
6.133	Wereld Insteekboek Thema volgels		**/*0		€ 5,00
6.134	Wereld Insteekboek Thema Ruimtevaart		**/*0		€ 7,50
6.135	Wereld Thema Post op zegels	Michel	**/*0	>400,00	€ 40,00
6.136	Wereld Thema Post op zegels	Michel	**/*0	>400,00	€ 40,00
6.137	Wereld Thema Post op zegels	Michel	**/*0	>500,00	€ 50,00
6.138	Wereld Thema Jaar van het Kind 1979	Michel	**	ZHCW	€ 250,00
6.139	Wereld Insteekboek		0		€ 2,00
6.140	Wereld Insteekboek		0		€ 2,00

6.141	Wereld Ordner Thema Post op zegels op brieven en kaarten	Michel	**/*0	€ 170,00	€ 10,00
6.142	Wereld Ordner Thema Post op zegels op brieven en kaarten	Michel	**/*0	€ 280,00	€ 20,00
6.143	Wereld Ordner Thema Post op zegels op brieven en kaarten	Michel	**/*0	€ 35,00	€ 2,00
6.144	Wereld Ordner Thema Brievenbussen en Postkantoren	Michel	**/*0	€ 300,00	€ 25,00
6.145	Wereld Ordner Thema Postkaarten	Michel	**/*0		€ 10,00
6.146	Wereld Thema Kerstverzameling	Michel	**/*0	HCW	€ 49,00
6.147	Wereld Plastic bak onafgeweekt		0		€ 3,50
6.148	Wereld Schoenendoos snuffelen				€ 12,50
6.149	Wereld Snuffeldoos		**/*0		€ 2,00
6.150	Wereld Snuffeldoos		0		€ 4,00
6.151	Wereld Snuffeldoos		0		€ 6,00
6.152	West Duitsland diverse jaren		**/*0		€ 7,00

Om nieuwe kavels in te leveren en voor uw schriftelijke koopopdracht neemt u contact op met Peter Teurlings
E-mailadres: veiling@hertogpost.nl

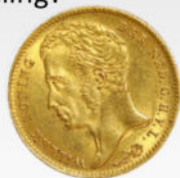
Rietdijk

A° 1919

Postzegel- en muntenveilingen

- Een betrouwbare taxatie van uw verzameling?
- Een hoge opbrengst via een internationale veiling?
- Een gedegen en correcte afwikkeling van uw levenswerk?

Laat **Rietdijk** uw partner zijn!

Postzegelveilingen In **april** en **november**.

Muntenveilingen in **juni** en **december**.

Wij zijn doorlopend op zoek naar **postzegels** en **munten**!

Voor **grote** inzendingen komen wij graag naar u toe!

Adres Noordeinde 41 (schuin t.o. paleis)
2514 GC 's-Gravenhage

Telefoon **070-364 79 57** (postzegelveiling)
070-364 78 31 (muntveiling)

Fax 070-363 28 93

Internet www.rietdijkveilingen.nl

E-mail info@rietdijkveilingen.nl

HERITAGE AUCTIONS EUROPE

Energieweg 7
3401 MD IJsselstein
Nederland
Telefoon: 030 6063944
Email: info@ha-europe.com
www.ha-europe.com

Hét veilinghuis voor al uw postzegels!

Uw collectie laten taxeren?

Heritage Auctions Europe is hét adres voor betrouwbare en realistische taxaties. Onze specialisten behoren tot de top in hun vakgebied en door jarenlange ervaring kunnen zij als geen ander de waarde van uw collectie bepalen.

Iedere **woensdag** taxeren wij gratis uw munten, bankbiljetten, penningen, onderscheidingen, postzegels en oude ansichtkaarten.

Iedere **donderdag** taxeren wij gratis uw overige waardevolle objecten. U bent op beide dagen zonder afspraak welkom van 10.00 tot 16.00.

Op de overige werkdagen kunt u ook bij ons terecht voor een gratis taxatie op afspraak. Neem in dit geval contact met ons op om een afspraak te maken.

Uw collectie laten veilen?

Als 's werelds grootste veilinghuis op het gebied van filatelie, numismatiek en andere verzamelobjecten zijn wij doorlopend op zoek naar inzendingen voor onze veilingen in Nederland, de Verenigde Staten en Hong Kong. Onze bieders/Leden (ruim 1,4 miljoen!) zorgen gegarandeerd en aantoonbaar voor de hoogste opbrengst.

Voor meer informatie of een afspraak voor een vrijblijvende taxatie kunt u contact met ons opnemen per telefoon of email.

Bieden op een veiling?

Een overzicht van de veilingen in IJsselstein vindt u op www.ha-europe.com. Na registratie kunt u online vooraf bieden en deelnemen aan de live-veilingen. De kavels staan ongeveer drie weken voorafgaand aan de veiling online. De week voor de veiling kunt u gebruik maken van onze kijkdagen in IJsselstein. Kijk ook op www.ha.com voor veilingen in de Verenigde Staten en Hong Kong.

